یادداشت

آزمون اعتماد آفرینی مجلس

وحید عظیم‌نیا
دبیر گروه اقتصادی

گفت‌وگوهای سیاسی، پر از سخنان اغراق‌آمیز و گاه جهت‌دار است، این را همه می‌دانند، اما آنجا که پای «سرمایه اعتماد عمومی» در میان باشد، نمی‌توان از کنار هیچ واژه‌ای بی‌تفاوت گذشت. اظهارات اخیر وزیر پیشین اقتصاد، مبنی بر اینکه نمایندگان مجلس از او سمت‌های مدیریتی درخواسته‌اند، زنگ خطری برای همه‌نهادهای مسئول به صدا درآورده است. چنین سخنانی، خواه درست باشد و خواه خطای محاسباتی فردی که اکنون در جایگاه «منتقد پس از استیضاح» نشسته است، بار سنگینی بر دوش افکار عمومی می‌گذارد. جامعه که سال‌هاست چشم در چشم شعارهای ضدفساد و شفافیت دوخته، امروز منتظر است ببیند مجلس در قبال این اتهام تلویحی، چه موضعی اتخاذ می‌کند. متأسفانه این نخستین‌بار نیست که چنین ادعاهایی درباره تعاملات پشت‌پرده برخی نمایندگان مطرح می‌شود. هنوز اظهارات جنجالی آن جلسه استیضاح وزیر وقت «تعاون، کار و رفاه اجتماعی» دولت دوازدهم از یادها نرفته است؛ همان‌جا که به صراحت درباره فشارهایی از جنس سهم‌خواهی و مطالبه انتصاب سخن گفته شد. در استیضاح وزیر صمت دولت سیزدهم نیز شائبه‌هایی درباره ارتباط بعضی جریان‌های بیرونی و داخلی مجلس با صنعت خودرو بر سر زبان‌ها افتاد. جامعه این موارد را شنیده و در ذهن خود بایگانی کرده، اما آنچه خطرناک است اینکه وقتی انباشته این خاطره‌ها بی‌پاسخ باقی بماند، دیو بی‌اعتمادی در ذهن مردم قد می‌کشد.

■ «مجلس» متهم یا مدعی؟

در چنین بزنگاه‌هایی، سکوت بدترین پاسخ است. در برابر سخنان وزیر سابق اقتصاد، اگر مجلس سکوت اختیار کند یا آن را با چند واکنش عاطفی سطحی و پراکنده از سوی برخی نمایندگان پاسخ دهد، عملاً در نقش یک متهم فرو خواهد رفت، ولو آنکه در واقعیت چنین نباشد. مجلس باید نشان دهد «مدعی شفافیت» است و برای این کار، به واکنشی رسمی، سازمان‌یافته و مستند نیاز دارد. هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان، کمیسیون‌های تخصصی و حتی صحن علنی می‌توانند بستری برای روشنگری این ماجرا باشند. مردم حق دارند بدانند آیا چنین ادعاهایی ریشه در واقعیت دارد یا ساخته و پرداخته ذهن‌های خسته سیاست‌ورزان معزول است. شاید برخی تصور کنند «حرفی بوده، زده شده و به زودی از تب و تاب می‌افتد»، اما این ساده‌انگاری است. در دنیای امروز که فضای مجازی و رسانه‌های نوین هر گزاره بی‌پشتوانه را چون سندی محکم در حافظه افکار عمومی ثبت می‌کنند، بی‌پاسخ ماندن چنین سخنانی، خطای راهبردی است. مردم، از لابه‌لای همین گفته‌ها، شمایل نظام اداری و سیاسی کشور را بازسازی می‌کنند. اگر امروز این تصویر، غبارآلود و پر از تردید به آنان نمایانده شود، فردا حتی با هزار توضیح مستدل نیز به سادگی پاک نخواهد شد.

■ ضرورت یک پاسخ نهادی و حقوقی

پاسخ به اظهارات وزیر سابق اقتصاد نباید در حد مصاحبه‌های پراکنده بماند. مجلس به‌عنوان یک نهاد، باید به مردم اطمینان دهد سازوکارهایی برای رسیدگی به چنین ادعاهایی دارد و آنها را بی‌پاسخ نمی‌گذارد. برگزاری نشست‌های رسمی هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان، دعوت از وزیر پیشین اقتصاد برای ارائه مستندات در فضایی حقوقی و نه رسانه‌ای و در صورت اثبات دروغ یا خلاف‌گویی، پیگیری قضایی و علنی کردن نتایج این بررسی‌ها، گامی مهم در این مسیر خواهد بود. اعتماد عمومی، سرمایه‌ای نایاب و گرانسنگ است. هر بار که چنین سخنانی بی‌پاسخ می‌ماند، قطره‌ای از این سرمایه به هدر می‌رود و وقتی یک نهاد به دفعات چنین هزینه‌ای بر سرمایه خود تحمیل می‌کند، به نقطه‌ای می‌رسد که حتی اقدامات درست و اصلاحی‌اش نیز با دیده تردید نگریسته می‌شود. مجلس شورای اسلامی امروز باید بداند بیش از آنکه با یک «وزیر برکنارشده گلایه‌مند» مواجه است، با چشمان نگران میلیون‌ها ایرانی طرف است که می‌خواهند بدانند بازیگران اصلی این صحنه، با چه قواعد و مرزبندی‌هایی بازی می‌کنند.

■ پیامدهای خطرناک ابهام

نکته دیگر آن است که این اظهارات به نحوی نهاد نظارتی مجلس را هم زیر سؤال می‌برد. اگر امروز ادعا شود که برخی نمایندگان برای رأی اعتماد یا استیضاح دست به چانه‌زنی‌های خارج از چارچوب قانونی می‌زنند، آیا به این معنا نیست که فرایند نظارتی مجلس ابزار چانه‌زنی‌های محفلی و شخصی شده است؟ مجلس اگر به این نقطه برسد که مردم فرایند رأی‌گیری نمایندگان‌شان را آلوده به این تصور بدانند، دیگر در هیچ حوزه‌ای -از نظارت بر دولت گرفته تا قانونگذاری- اثرگذاری مثبت آن پذیرفته نخواهد شد. راه‌حل، بازگشت به «مرجعیت اخلاقی» در سیاست‌ورزی است. اگر نمایندگان خود را متعهد به شفافیت، پاسخگویی و سلامت رفتاری بدانند و اگر نهادهای داخلی مجلس این معیارها را به‌درستی مراقبت و اعمال کنند، چنین ادعاهایی یا اصلاً مجال طرح نمی‌یابد یا اگر طرح شود، بی‌درنگ با شفاف‌سازی دقیق و مستند پاسخ می‌گیرد.

■ آزمون دشوار اما حیاتی

امروز مجلس در آزمونی دشوار اما حیاتی ایستاده است. نمی‌توان از این ماجرا با تکیه بر فراموشی جمعی عبور کرد بلکه باید با اقدام قاطع و عاقلانه نشان داد نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برابر اعتماد مردم، خود را پاسخگو می‌دانند و هیچ حرفی را بی‌پاسخ نمی‌گذارند، چه این حرف از زبان یک مقام سابق باشد، چه از هر تریبونی دیگر. تجربه نشان می‌دهد در دوره‌های افت اعتماد عمومی، اگر نهادهای رسمی خود پیشگام بازسازی سرمایه اجتماعی نشوند، میدان به روایت‌های غیررسمی، شایعات و تخریب‌های هدفمند واگذار می‌شود. مجلس نباید اجازه دهد این اتفاق در این بزنگاه تکرار شود. اتفاقاً این ماجرا فرصتی فراهم آورده است که هیئت رئیسه مجلس و نهادهای نظارتی آن، با هوشمندی و شجاعت پیشگام شوند و نشان دهند دغدغه «شفافیت» یک شعار انتخاباتی نیست، بلکه سلوک هرروزه قانونگذاران است.

افکار عمومی منتظر شنیدن کلامی روشن و مستند از مجلس است. نه برای انتقام از فردی که این سخن را گفته، بلکه برای دفاع از شأن نهادی که یکی از ستون‌های جمهوریت نظام است. شاید اکنون وقت آن است که مجلس نشان دهد اهل «پاسخ‌های بزرگ به حرف‌های کوچک» است، زیرا تنها از این رهگذر می‌توان پایه‌های اعتماد عمومی را استوار نگه داشت. اعتماد عمومی، میراثی نیست که یک‌شبه و بی‌هزینه به دست آید، ویرانی‌اش اما می‌تواند با یک جمله‌نسنجیده آغاز شود. مجلس باید بداند که امروز، پاسخی روشن به این ادعاها، وظیفه‌ای فراتر از حیثیت نهاد قانونگذار است، وظیفه‌ای در قبال آینده اعتماد در جامعه. فراموش نکنیم، گاه نگفتن، گناهی سنگین‌تر از گفتن است.

■ نه سکوت، نه ابهام، اقدام علنی

در این میان، بهترین و صریح‌ترین مسیر آن است که مجلس رسماً از وزیر سابق اقتصاد دعوت کند در یک جلسه علنی یا در چارچوب هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان، تمام مستندات، اسامی و جزئیات این ادعا را بیان کند. اگر واقعاً در بحبوحه استیضاح یا پیش از آن، برخی نمایندگان درخواست پست و مقام کرده‌اند، ملت حق دارد بداند که چه کسانی با رأی و اعتماد مردم، این امانت را به کالایی در بازار قدرت بدل کرده‌اند. در چنین صورتی دستگاه‌های نظارتی نیز باید بی‌درنگ ورود کنند، اما اگر این سخنان، فاقد مستندات کافی یا برخاسته از گلایه‌های شخصی و بی‌پایه بوده باشد، وزیر پیشین نباید از مسئولیت حقوقی و اخلاقی خود در قبال تخریب اعتماد عمومی شانه خالی کند. شفافیت بی‌لکنت، قاطعیت بدون مصلحت‌اندیشی و رسیدگی علنی، تنها راه صیانت از منزلت مجلس و حفظ سرمایه اعتماد عمومی در این میدان پرمخاطره است. در غیر این صورت، سکوت به معنای تأیید ضمنی تلقی خواهد شد.

گزارش یک

بهناز قاسمی

روغن وارداتی با ارز دولتی نیامده از کشور قاچاق می‌شود

فعال صنعت روغن در گفت‌وگو با «جوان»: روغنی که مواد اولیه‌اش با ارز دولتی وارد می‌شود، به شیرینی، شکلات، چیپس و غیره تبدیل و صادر می‌شود بخش دیگری از روغن خوراکی نیز در سیستم توزیع ناپدید و به صورت قاچاق از کشور خارج می‌شود

طبق وعده وزارت جهاد کشاورزی قرار بود توزیع روغن از خرداد ماه سر و سامان بگیرد. اکنون در نیمه خرداد وزارت جهاد کشاورزی با انداختن توپ به زمین واردکنندگان می‌گوید که روغن هست اما واردکنندگان توزیع نمی‌کنند. به گفته معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی، واردکنندگان در انتظار کاهش مالیات بر ارزش‌افزوده هستند که قرار است در روزهای آتی در مجلس تعیین تکلیف شود. این اظهارات در حالی است که واردات مواد اولیه روغن از دی ماه پارسال با چالش روبه‌رو شده است و بعد از گذشت شش ماه، وزارت جهاد کشاورزی دلیل کمبود روغن در بازار را تخلف واردکنندگان و بلاتکلیفی نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده عنوان می‌کند. اکنون این سؤال مطرح است نقش وزارت جهاد کشاورزی به عنوان متولی این صنعت چیست؟ آیا این وزارتخانه توان تأمین روغن مورد نیاز مردم را ندارد و نمی‌تواند واردکنندگان و تولیدکنندگان را به توزیع روغن مجاب کند؟ به بهانه مصرف بالای روغن در کشور، باید قفسه فروشگاه‌ها خالی از روغن خوراکی باشد؟

■■■

وابستگی ۹۰درصدی کشور به واردات مواد اولیه روغن یکی از چالش‌های اصلی تولید و تأمین بازار است.

از دی ماه سال گذشته تاکنون هرازگاهی شاهد خالی ماندن قفسه‌های روغن در فروشگاه‌ها و سوپر مارکت‌ها هستیم، در این میان سیستم توزیع نیز با سوءاستفاده از شرایط بحرانی بازار تلاش می‌کند، اجناسی که روی دستش مانده نیز به اجبار بفروشد. به عنوان مثال، به ازای هر باکس روغن مایع یک باکس تن‌ماهی یا ۹۰۰گرم برنج با قیمت بالاتر از بازار (۲۵۰هزار تومان) به خرده‌فروشان فروخته می‌شود، البته شبکه توزیع همواره در هر شرایطی از این تخلفات انجام می‌دهد و خرده‌فروشان برای حفظ مشتری خود به ناچار به این تخلف تن می‌دهند.

■ ثبت سفارش دیرهنگام دانه‌های روغنی

اردیبهشت ماه همزمان با نایاب شدن روغن خوراکی در بازار، یکی از دلایل کمبود روغن در بازار، کمبود مواد اولیه و روغن خام یا دانه‌های روغنی اعلام شد.

گفته می‌شد از شهریور سال ۱۴۰۳ کارخانجات تولید روغن نیمه‌تعطیل شده‌اند و با کمترین ظرفیت خود فعالیت می‌کنند، به طوری که ثبت سفارش دانه‌های روغنی برای نیاز فصل بهار هشتم اردیبهشت باز شد، در حالی که این ثبت سفارش باید در اسفند انجام می‌شد.

علی عبدالحسینی، فعال صنعت روغن عدم‌تخصیص ارز از سال گذشته، دپوی روغن خوراکی در گمرکات و افزایش قاچاق روغن را از دلایل فعلی بازار روغن عنوان می‌کند و در گفت‌وگو با «جوان» می‌گوید: همواره تأمین ارز برای واردات روغن خوراکی با مشکلات و دست‌اندازهایی روبه‌رو بوده و است، اما نکته این است که روغنی که مواد اولیه‌اش با ارز دولتی وارد می‌شود، به شیرینی، شکلات و چیپس تبدیل و صادر می‌شود. بخش دیگری از روغن خوراکی نیز در سیستم توزیع ناپدید و به صورت قاچاق از کشور خارج می‌شود.

عبدالحسینی می‌افزاید: ۳/۵میلیون تن ظرفیت تولید روغن داریم اما فقط ۱/۵میلیون تن آن فعال است و در این چند دهه گذشته هیچ دولتی نتوانسته است گره از این مشکل صنعت روغن باز کند. بین ۴۰ تا ۴۵روز زمان می‌برد تا محموله سفارش شده وارد کشور شود. چالش دیگر قیمت روغن خام سویای داخلی است که در هر کیلوگرم حدود ۴۱ تا ۴۲ تومان بوده در حالی که بسته‌بندی آن حدود ۶۳ تومان تمام می‌شود. این اظهارات بخش خصوصی در حالی است که متولی این صنعت مدعی است، بازار روغن مشکل ارزی ندارد، روغن هست، واردکنندگان توزیع نمی‌کنند.

با توجه به اینکه مصرف در اعیاد قربان و غدیر به دلیل برگزاری مراسم شادی و عروسی افزایش می‌یابد و کمتر از یک ماه آینده ماه محرم و صفر فرا می‌رسد و بازار مجدداً با شوک افزایش تقاضا روبه‌رو می‌شود، ضروری است وزارت جهاد کشاورزی تدابیر جدیدی برای خروج از بن‌بست کمبود روغن خوراکی بیندیشد.

قرار بود ماه گذشته شرکت بازرگانی داخلی به واردات روغن خام اقدام کند تا در ماه‌های محرم و صفر (خرداد و تیر) کمبودی در بازار نداشته باشیم، همزمان نیز وزارت جهاد ثبت سفارش‌های سه ماهه دوم امسال را باز کند تا تولیدکنندگان بموقع ثبت سفارش‌شان را انجام دهند، اما آنطور که از ظاهر بازار و کمبود روغن مشخص است، هیچ‌کدام از وعده‌های وزارت جهاد به ثمر ننشسته است. از یک سو وزیر جهاد کشاورزی از مصرف بالای روغن در کشور و اتلاف ارز حاصل از فروش نفت برای واردات مواد اولیه روغن سخن می‌گوید و از سوی دیگر معاون وی از شیطنت توزیع‌کنندگان و بلاتکلیفی نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده خبر می‌دهد.

■ بازهم آوار مالیات بر ارزش‌افزوده!

معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران در مورد کمبود روغن در بازار و دلایل آن می‌گوید: در شبکه توزیع شیطنت‌هایی صورت گرفته است که از اتاق اصناف می‌خواهیم این مسئله را کنترل کند.

اکبر فتحی می‌افزاید: بازار روغن مشکل ارزی ندارد، بلکه مشکل به عدم‌تعیین تکلیف مالیات بر ارزش‌افزوده برمی‌گردد که فکر می‌کنم هفته آینده در صحن مجلس شورای اسلامی طرح و مشخص خواهد شد که مالیات ارزش‌افزوده آن در سال ۱۴۰۴، یک‌درصد یا ۱۰درصد است.

وی با اشاره به کاهش عرضه روغن در بازار می‌افزاید: روغن مورد نیاز کشور تأمین است، اما واردکنندگان روغن به دلیل عدم‌تعیین تکلیف مالیات بر ارزش‌افزوده و تأثیر آن بر قیمت نهایی محصول، عرضه روغن به بازار را با مشکل مواجه کرده‌اند. روغن‌هایی که در حال حاضر به بازار به صورت قطره‌چکانی عرضه می‌شود، تولیدات قبلی است. روغن در بازار هست، اما نه به وفور، ولی ان‌شاءالله از هفته آتی که مالیات ارزش‌افزوده آن تعیین تکلیف شد، مشکل کمبود آن حل می‌شود.

معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی با بیان اینکه در واردات روغن مشکلی وجود ندارد، می‌گوید: روغن‌های خام و دانه‌های روغنی که پیش از این ثبت سفارش شده بود، به بنادر وارد شده است.

فتحی در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه «قرار است چه تغییراتی در مالیات بر ارزش‌افزوده روغن لحاظ شود؟» می‌افزاید: مالیات بر ارزش‌افزوده روغن در سال گذشته یک‌درصد بود، ولی قرار است امسال براساس قانون بودجه ۱۰درصد شود، اما با توجه به اینکه سفره مردم برای دولت خط قرمز است و دولت قصد گرانی‌های بیشتر را ندارد، یک لایحه دوفوریتی داد تا مالیات بر ارزش‌افزوده را به همان یک‌درصد برگرداند. این لایحه متأسفانه در کمیسیون برنامه و بودجه مجلس رأی نیاورد، به همین دلیل دولت درصدد برآمد آن را در صحن مجلس طرح کند، فکر می‌کنم این لایحه در هفته آینده در صحن مجلس طرح و تکلیف آن مشخص خواهد شد و مالیات بر ارزش‌افزوده یا یک‌درصد می‌ماند یا به ۱۰درصد افزایش خواهد یافت.

فاصله وعده‌ها تا واقعیت برنامه‌ریزی اربعین ۱۴۰۴ به اندازه تهران تا کربلا

گزارش ۲

وزارت راه و شهرسازی در نشستی با حضور فرزانه مالواجردی، برنامه‌های خود را برای اربعین ۱۴۰۴ با آب و تاب اعلام کرد. از نظارت بر نرخ بلیت‌های هواپیما گرفته تا تکمیل زیرساخت‌های مرزی و افزایش ناوگان حمل‌ونقل؛ وعده‌هایی که روی کاغذ امیدوارکننده به نظر می‌رسند، اما تجربه سال‌های گذشته نشان داده است فاصله میان این وعده‌ها و واقعیت روی زمین، گاهی به اندازه فاصله کربلا تا تهران است. وزیر راه با تأکید بر اینکه «اجازه نمی‌دهیم نرخ بلیت‌های اربعین عجیب و غریب باشد» سعی کرد اطمینان خاطر به زائران بدهد، اما آیا این حرف‌ها در عمل هم رنگ واقعیت می‌گیرند؟

■■■

وزیر راه و شهرسازی با قاطعیت از نظارت بر نرخ بلیت‌های پروازهای اربعین سخن گفت و اعلام کرد سازمان هواپیمایی کشوری با شرکت‌های هواپیمایی برای تعیین نرخ‌های منصفانه وارد مذاکره خواهد شد، اما زائران اربعین سال‌های گذشته هنوز خاطره تلخ قیمت‌های نجومی بلیت‌ها را فراموش نکرده‌اند. در حالی که وعده‌های مشابه هر سال تکرار می‌شود، بازار سیاه بلیت و سوءاستفاده برخی شرکت‌های هواپیمایی، بارها زائران را در تنگنا قرار داده است. رایزنی برای فرود هواپیماهای ایرانی در فرودگاه کربلا و افزایش پروازها به عراق نیز مطرح شد، اما این طرح‌ها در سال‌های قبل هم وعده داده شده بودند و نتیجه ملموسی نداشتند. آیا این بار نظارتی واقعی اعمال خواهد شد یا باز هم زائران با جیب‌های خالی و وعده‌های توخالی روبه‌رو می‌شوند؟

■ ناوگان پراکنده، زائران سرگردان

در بخش حمل‌ونقل جاده‌ای، وزارت راه و شهرسازی از تأمین ۳هزار دستگاه ناوگان، استفاده از اتوبوس‌های کشورهای همسایه مثل ترکیه و افغانستان و ساماندهی پایانه‌های مرزی سخن گفته است، اما واقعیت روی زمین، داستان دیگری را روایت می‌کند. در اربعین‌های گذشته، کمبود ناوگان اتوبوسی، ازدحام در پایانه‌های مرزی و نبود امکانات رفاهی کافی، زائران را ساعت‌ها در گرما و سرما معطل کرده است.

استفاده از ناوگان غیراتوبوسی در پایانه برکت و انتخاب پایانه سومار برای ناوگان تجاری شاید ایده‌های خوبی باشند، اما بدون هماهنگی دقیق و زیرساخت‌های مناسب، این طرح‌ها می‌توانند به هرج‌ومرج بیشتر منجر شوند.

تأمین امکانات اسکان و استراحت برای زائران و رانندگان نیز وعده‌ای تکراری است که در سال‌های قبل به دلیل ضعف مدیریت، به‌خوبی اجرا نشد.

■ پروژه‌های نیمه‌تمام و بودجه‌های نامشخص

وزیر راه و شهرسازی از نیاز به ۶همت اعتبار برای تکمیل شش محور مواصلاتی منتهی به مرزها خبر داد و وعده داد تا یک ماه آینده، ۱۲کیلومتر از محور تمرچین به بهره‌برداری برسد، اما این پروژه‌ها سال‌هاست در فهرست وعده‌های اربعین جا خوش کرده‌اند. محورهای منتهی به مرزهایی مثل چذابه و شلمچه همچنان با مشکلات جدی مانند ترافیک سنگین و کیفیت پایین جاده‌ها دست‌وپنجه نرم می‌کنند. رایزنی با سازمان برنامه و بودجه برای تأمین اعتبار، حرفی است که هر سال تکرار می‌شود، اما تخصیص بودجه بموقع و اجرای پروژه‌ها همیشه با تأخیر همراه بوده است. زائران حق دارند بپرسند: چرا این محورها پس از سال‌ها هنوز ناقص هستند؟

■ قطارهای پروعده، ریل‌های کم‌ظرفیت

در بخش ریلی، وزارتخانه از افزایش قطارهای فوق‌العاده، دوبرابر شدن قطارهای حومه‌ای خرمشهر به اهواز و خدمات رایگان قطار خرمشهر - شلمچه با سرفاصله ۲۰دقیقه سخن گفته است. این وعده‌ها روی کاغذ جذاب هستند، اما تجربه اربعین‌های گذشته نشان می‌دهد کمبود واگن‌های مسافری، تأخیرهای طولانی و نبود هماهنگی در برنامه‌ریزی قطارها، زائران را کلافه کرده است.

تخصیص ۱۰۰میلیارد تومان برای بهبود ایستگاه‌های شلمچه، خرمشهر و حمیدیه نیز مطرح شده است، اما آیا این بودجه واقعاً صرف زیرساخت‌ها خواهد شد یا مانند بسیاری از پروژه‌های دیگر، در پیچ‌وخم بوروکراسی گم می‌شود؟

■ پارکینگ رایگان، اما خدمات ناکافی

شهر فرودگاهی امام خمینی(ره) با ۱۶هزار پارکینگ رایگان و ۲۵موکب آماده خدمت‌رسانی است، اما این اقدامات در برابر مشکلات بزرگ‌تر مانند تأخیر پروازها، کمبود ظرفیت و خدمات ضعیف برخی شرکت‌های هواپیمایی رنگ می‌بازد. افزایش ناوگان شرکت هما و رایزنی برای استفاده از هواپیماهای «ام‌دی» ایرانی در پروازهای عراق، ایده‌هایی هستند که در سال‌های قبل هم مطرح شده‌اما به دلیل موانع فنی و دیپلماتیک، به نتیجه نرسیده‌اند. زائران انتظار دارند این بار، وعده‌ها به عمل تبدیل شوند و تجربه‌ای متفاوت از سفر هوایی داشته باشند.

■ ایده‌ای خوب، اما دور از دسترس

وزارتخانه راه و شهرسازی اعلام کرده است با تأمین سوخت یارانه‌ای، شناورهای ویژه در خرمشهر و آبادان می‌توانند زائران را جابه‌جا کنند، اما این ایده در حالی مطرح می‌شود که زیرساخت‌های حمل‌ونقل دریایی برای حجم بالای زائران اربعین آماده نیست. تجربه نشان داده است چنین طرح‌هایی بدون برنامه‌ریزی دقیق و سرمایه‌گذاری مناسب، به حاشیه می‌روند و زائران همچنان به جاده و ریل وابسته می‌مانند.

■ شعارهای زیبا، اجرای ناقص

وزیر راه و شهرسازی از هم‌افزایی بین شیوه‌های حمل‌ونقل و تهیه پیوست رسانه‌ای برای اطلاع‌رسانی سخن گفت، اما تجربه سال‌های گذشته نشان می‌دهد نبود هماهنگی بین دستگاه‌ها و اطلاع‌رسانی ضعیف، زائران را سردرگم کرده است.

جلسات هفتگی برای پیگیری برنامه‌ها ایده خوبی است، اما اگر این جلسات به گزارش‌دهی‌های بی‌نتیجه تبدیل شوند، نمی‌توانند گرهی از مشکلات زائران باز کنند.

■ وعده یا واقعیت؟

وزارت راه و شهرسازی با وعده‌های بزرگ برای اربعین ۱۴۰۴ سعی دارد تصویری امیدوارکننده از سفر زائران حسینی ترسیم کند، اما زائران که سال‌هاست با مشکلات تکراری مانند گرانی بلیت، کمبود ناوگان و زیرساخت‌های ناقص دست‌وپنجه نرم می‌کنند، حق دارند بدبین باشند. آیا این بار وعده‌ها به واقعیت می‌پیوندند یا باز هم شاهد تکرار داستان‌های گذشته خواهیم بود؟ تنها زمان و عملکرد واقعی وزارت راه و شهرسازی پاسخ این پرسش را روشن خواهد کرد.

گزیده خبر

نفاق هسته‌ای غرب

جهان در حالی که به سمت بهره‌گیری از انرژی‌های پاک و پایدار حرکت می‌کند، ایران با سهمی ناچیز (کمتر از ۱/۷درصد) از برق هسته‌ای در سبد انرژی خود، فاصله‌ای چشمگیر با استانداردهای جهانی دارد، این در حالی است که کشورهای غربی، به‌ویژه امریکا و اروپا با سرمایه‌گذاری کلان در انرژی هسته‌ای، هم نیازهای انرژی خود را تأمین کرده‌اند و هم از آن برای کاهش انتشار کربن و تقویت امنیت انرژی بهره می‌برند. این تناقض آشکار، نفاق هسته‌ای غرب را در برابر ایران برجسته می‌کند.

■■■

بر اساس گزارش مؤسسه بین‌المللی انرژی (EI)، کشورهای اروپایی به‌طور میانگین ۲۰درصد از برق خود را از نیروگاه‌های هسته‌ای تأمین می‌کنند، یعنی ۱۲برابر بیشتر از ایران. امریکا، بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت و گاز جهان، با ۹۳نیروگاه فعال در ۳۰ایالت، سالانه بیش از ۸۰۰میلیارد کیلووات‌ساعت برق هسته‌ای تولید می‌کند که حدود ۳۰درصد از کل تولید جهانی این انرژی است، در مقابل ایران تنها با یک نیروگاه فعال در بوشهر، سهمی ناچیز از این منبع پاک دارد، با وجود اینکه از ظرفیت‌های علمی و فنی بالایی برخوردار است.

طی سه دهه گذشته، تولید برق هسته‌ای در جهان ۲۶درصد رشد کرده است. این رشد نشان‌دهنده اهمیت روزافزون انرژی هسته‌ای در تنوع‌بخشی به منابع انرژی، کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی و مقابله با تغییرات اقلیمی است.

انرژی هسته‌ای به دلیل عدم‌انتشار گازهای گلخانه‌ای، پایداری بالا و توانایی تأمین برق در مقیاس بزرگ، یکی از ارکان اصلی امنیت انرژی در کشورهای پیشرفته محسوب می‌شود، اما کشورهای غربی که خود از این فناوری بهره‌مندند، با اعمال محدودیت‌های گسترده، توسعه برنامه هسته‌ای ایران را زیر سؤال برده و مانع پیشرفت آن شده‌اند.

ایران با چالش‌هایی نظیر افزایش جمعیت، گسترش شهرنشینی و رشد تقاضای انرژی روبه‌رو است. کمبود برق، به‌ویژه در تابستان، مشکلات جدی برای صنایع و خانوارها ایجاد کرده است.

توسعه انرژی هسته‌ای می‌تواند راه‌حلی پایدار برای رفع ناترازی انرژی باشد. این انرژی نه‌تنها نیازهای داخلی را تأمین می‌کند، بلکه با کاهش استفاده از سوخت‌های فسیلی، به حفظ محیط‌زیست و کاهش انتشار کربن کمک خواهد کرد.

از منظر ژئوپلتیکی، توسعه صنعت هسته‌ای می‌تواند جایگاه ایران را در بازار انرژی منطقه تقویت کند، در حالی که کشورهای همسایه با سرمایه‌گذاری در نیروگاه‌های هسته‌ای به دنبال نقش‌آفرینی در این حوزه هستند، ایران با سابقه علمی و زیرساخت‌های موجود، ظرفیت پیشتازی دارد، اما این امر نیازمند بازنگری در سیاست‌های کلان انرژی، افزایش سرمایه‌گذاری و رفع موانع بین‌المللی است.

توسعه انرژی هسته‌ای برای ایران دیگر یک انتخاب نیست، بلکه ضرورتی راهبردی است. در حالی که کشورهای غربی با بهره‌گیری از این فناوری، ایران را از آن محروم می‌کنند، زمان آن رسیده است که ایران با اتکا بر توان داخلی و دیپلماسی فعال، جایگاه شایسته خود را در این حوزه باز یابد.

رفع موانع، سرمایه‌گذاری هدفمند و استفاده از ظرفیت‌های علمی کشور می‌تواند ایران را به یکی از بازیگران کلیدی انرژی هسته‌ای در منطقه تبدیل کند.

شفافیت مالی اقامت اتباع با نظارت دیوان محاسبات

دیوان محاسبات کشور در راستای اجرای صحیح مقررات مالی و احیای حقوق بیت‌المال، با همکاری مرکز امور اتباع و مهاجران خارجی وزارت کشور و شرکت وابسته به بانک عامل، گام مهمی در اصلاح فرایند دریافت و مصرف وجوه حاصل از صدور و تمدید اقامت اتباع خارجی برداشته است. این اقدام که به منظور رفع رویه‌های ناصحیح سال‌های گذشته انجام شده، نشان‌دهنده عزم جدی نهادهای نظارتی برای شفاف‌سازی گردش مالی و جلوگیری از انحرافات مالی است.

■■■

بر اساس گزارش‌های دریافتی، در سال‌های گذشته مبالغ قابل‌توجهی که از اتباع خارجی برای صدور یا تمدید مجوز اقامت دریافت می‌شد، از سوی شرکتی وابسته به یک بانک عامل مدیریت می‌شد، اما این وجوه، به‌جای واریز به حساب خزانه‌داری کل کشور و تخصیص بر اساس سازوکارهای قانونی، به‌صورت غیرشفاف و خارج از چارچوب‌های مقرر هزینه می‌شد. این رویه نه‌تنها مغایر با اصول مالی و قانونی بود، بلکه حقوق بیت‌المال را نیز تضییع می‌کرد.

دیوان محاسبات کشور، به‌عنوان نهاد عالی نظارتی، با ورود به این موضوع و انجام پیگیری‌های گسترده، موفق شد این روند ناصحیح را اصلاح کند، در نتیجه این اقدامات، مبالغ دریافتی از اتباع خارجی که پیش‌تر خارج از فرایندهای قانونی هزینه می‌شد، اکنون به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز شده است. این اقدام، گامی مهم در راستای شفافیت مالی و رعایت قوانین مربوط به گردش وجوه دولتی محسوب می‌شود. دیوان محاسبات در بیانیه‌ای رسمی تأکید کرده است تمامی دستگاه‌های اجرایی موظف هستند وجوه دریافتی خود را به حساب‌های خزانه‌داری کل کشور واریز کنند و مصرف این مبالغ را صرفاً بر اساس فرایندهای قانونی انجام دهند.

بررسی انحرافات مالی مرتبط با این موضوع در سال‌های گذشته در دستور کار هیئت‌های حسابرسی ذی‌ربط قرار گرفته است. انتظار می‌رود با تکمیل این بررسی‌ها، اقدامات قانونی لازم برای برخورد با متخلفان و جبران خسارات احتمالی به بیت‌المال انجام شود.

این اصلاحات مالی نه‌تنها به بهبود مدیریت منابع مالی کشور کمک می‌کند، بلکه اعتماد عمومی به نهادهای دولتی و نظارتی را نیز تقویت خواهد کرد. واریز وجوه به خزانه‌داری کل کشور، امکان نظارت دقیق‌تر بر نحوه تخصیص و مصرف این منابع را فراهم می‌آورد و از هدررفت احتمالی آنها جلوگیری می‌کند، همچنین این اقدام می‌تواند به‌عنوان الگویی برای سایر دستگاه‌های اجرایی در راستای رعایت اصول شفافیت و پاسخگویی مالی عمل کند.

مرکز امور اتباع و مهاجران خارجی وزارت کشور نیز در این فرایند نقش کلیدی ایفا کرده است. این مرکز با همکاری دیوان محاسبات و شرکت وابسته به بانک عامل، توانسته است سازوکارهای لازم برای انتقال وجوه به حساب خزانه را فراهم کند. این همکاری بین‌سازمانی، نمونه‌ای موفق از هماهنگی نهادهای مختلف برای تحقق اهداف کلان نظام در حوزه مالی و نظارتی است. کارشناسان معتقدند این اقدام می‌تواند به بهبود فرایندهای مربوط به مدیریت اتباع خارجی در کشور منجر شود.

با توجه به حجم بالای اتباع خارجی مقیم ایران و اهمیت صدور و تمدید مجوزهای اقامت، اصلاح این فرایند نه‌تنها از منظر مالی، بلکه از دیدگاه اجتماعی و امنیتی نیز حائز اهمیت است. شفافیت در دریافت و مصرف وجوه، می‌تواند به کاهش سوءاستفاده‌های احتمالی و افزایش اعتماد اتباع خارجی به نظام اداری کشور کمک کند. نظارت بر اجرای صحیح این فرایند باید ادامه داشته باشد و هرگونه انحراف احتمالی در آینده با جدیت پیگیری شود. این نهاد با بهره‌گیری از ظرفیت‌های قانونی و ابزارهای نظارتی خود، باید تلاش کند اطمینان حاصل شود که تمامی دستگاه‌های اجرایی به اصول شفافیت و پاسخگویی پایبند باشند. این اقدام دیوان محاسبات و نهادهای مرتبط، گامی مثبت در راستای اصلاح نظام مالی کشور و حفاظت از حقوق بیت‌المال است. انتظار می‌رود با ادامه این روند و تکمیل بررسی‌های مربوط به تخلفات گذشته، شاهد تقویت بیش از پیش نظام مالی و نظارتی کشور باشیم.